

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶»

مقدمه

به موجب ماده (۶۸) و ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۶/۵ اضافه‌کاری جزء مزایای مستمر تلقی نمی‌شود و بنابراین در محاسبه حقوق بازنشستگی و پاداش پایان خدمت کارمندان مشمول قانون یاد شده و مشمول قانون تأمین اجتماعی (موضوع مواد (۱۰۶) و (۱۰۷) این قانون) منظور نمی‌شود.

هدف این طرح این است که با الحاق یک تبصره به ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری، در محاسبه حقوق بازنشستگی و پاداش پایان خدمت کارمندانی که قبل از اجرای این قانون مشمول قانون تأمین اجتماعی شده‌اند، اضافه‌کاری به‌عنوان ملاک کسر حق بیمه (فوق‌العاده مستمر) و در نتیجه در محاسبه حقوق بازنشستگی و پاداش پایان خدمت این قبیل کارکنان منظور شود یعنی برای این قبیل کارمندان همانند قانون استخدام کشوری عمل شود.

بیان مسئله

تا زمان اجرای قانون مدیریت خدمات کشوری، شرایط بازنشستگی، حقوق و مزایای مشمول کسر حق بیمه، نحوه محاسبه حقوق بازنشستگی، پاداش پایان خدمت، مطابق قانون استخدام کشوری و تغییرات بعدی آن انجام می‌گرفت. به موجب این قانون کارمندان از نظر بیمه و بازنشستگی به دو گروه عمده تقسیم شده بودند: الف) کارمندان مشمول قانون استخدام کشوری مشمول صندوق بازنشستگی کشوری (برای این گروه، اضافه‌کاری به‌عنوان فوق‌العاده «غیرمستمر» تلقی می‌شد).

ب) کارمندان مشمول قانون استخدام کشوری مشمول قانون تأمین اجتماعی (برای این گروه، اضافه‌کاری به‌عنوان فوق‌العاده «مستمر» محسوب می‌شد).

این تفاوت و تبعیض که اکثریت کارمندان را شامل می‌گردید، موجب اعتراضات بسیاری در طی سالیان متمادی به‌ویژه از سال ۱۳۷۹ به بعد^۱ شده بود.

قانون مدیریت خدمات کشوری، با رفع این تبعیض برای کلیه مشمولان قانون (اعم از صندوق بازنشستگی کشوری، تأمین اجتماعی و ...) به‌طور یکسان حکم غیرمستمر بودن اضافه‌کاری و در نتیجه عدم کسر حق بیمه و عدم محاسبه آن در مبنای حقوق و پاداش پایان خدمت برای کلیه مشمولان قانون را تعیین کرده است.

اما این یکسان‌سازی، موجب اعتراض کارمندانی شده است که طی سالیان متمادی از اضافه‌کاری آنان حق بیمه کسر شده و انتظار انتفاع از آن را به‌هنگام بازنشستگی دارند. طرح مذکور به‌دنبال احقاق حقوق مکتسبه این قبیل کارمندان است.

۱. مزایای پاداش پایان خدمت، موضوع ماده (۷) قانون اصلاح پاره‌ای از مقررات مربوط به بازنشستگی ... (مصوب ۱۳۷۹/۲/۱۳).

ارزیابی آثار طرح

الف) آثار مثبت طرح

۱. رفع دوگانگی در میان مشمولان قانون تأمین اجتماعی (اعم از مشمولان قانون کار و قانون مدیریت خدمات کشوری)،
۲. احقاق حقوق مکتسبه افراد مشمول طرح به‌ویژه برای افرادی که در سال‌های آخر خدمت و نزدیک به بازنشستگی هستند.

ب) اشکالات طرح

۱. ایجاد تبعیض میان افرادی که قبل از تصویب قانون مدیریت خدمات کشوری، مشمول تأمین اجتماعی بوده‌اند و افرادی که بعد از تصویب این قانون، مشمول قانون تأمین اجتماعی شده یا می‌شوند.
۲. مغایرت با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی به‌دلیل ایجاد بار مالی بابت سهم دولت در میزان حق بیمه سهم کارفرما (دولت) ناشی از اضافه‌کاری.
۳. عدم تعیین تکلیف برای افرادی که در اجرای این طرح از شمول ماده (۱۰۶) مستثنا می‌شوند.
۴. در مقدمه توجیهی طرح، هدف از ارائه آن منظور کردن اضافه‌کاری در مبنای «حقوق بازنشستگی» و «پاداش پایان کار» بوده است. اما از آنجا که حکم پاداش پایان کار در ماده (۱۰۷) قانون ذکر شده، اضافه نمودن این تبصره، مشکل پاداش پایان کار کارمندان مشمول قانون را حل نخواهد کرد.
۵. اضافه‌کاری در تبصره ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری جزء فوق‌العاده‌های «غیرمستمر» تلقی شده است. ملاک کسور حق بیمه، مطابق قوانین تأمین اجتماعی، استخدام کشوری و مدیریت خدمات کشوری فوق‌العاده‌ها و مزایای «مستمر» است در این صورت اضافه نمودن یک تبصره به ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری نه تنها رافع مشکلات نخواهد بود، بلکه خود آن دارای ابهامات زیادی است که اجرای آن را با مشکلات متعددی مواجه خواهد کرد.

جمع‌بندی

همان‌گونه که بیان شد ماده (۱۰۶) قانون مدیریت خدمات کشوری صرفاً ناظر بر تعیین میزان «حقوق بازنشستگی» است، درحالی که موضوع «غیرمستمر» تلقی شدن اضافه‌کاری در تبصره ماده (۷۶) این قانون و موضوع «پاداش پایان خدمت» نیز در ماده (۱۰۷) این قانون تعیین تکلیف شده است.

بنابراین الحاق این تبصره به ماده (۱۰۶) رافع مشکل مربوط به پاداش پایان خدمت کارکنان نخواهد بود، بلکه مشکلات جدیدی نیز به‌دنبال خواهد داشت.

پیشنهادهای

جهت رفع مشکل موجود دو راه حل قابل توصیه است:

۱. با توجه به هدف پیشنهاددهندگان طرح، بهتر است بجای اصلاح ماده (۱۰۶)، ماده اصلی مرتبط با موضوع که تبصره ماده (۷۶) است، اصلاح شود. به این نحو که به انتهای تبصره ماده (۷۶) بعد از «می‌گردند»، عبارت «و برای مشمولان قانون تأمین اجتماعی، فوق‌العاده‌های مستمر مطابق قانون مذکور خواهد بود» اضافه شود.
۲. به‌منظور حل مشکل کلیه مشمولان قانون مدیریت خدمات کشوری در رابطه با موضوع تبعیض در «مزایای مستمر» مبنای تعیین حقوق بازنشستگان و پاداش پایان خدمت قسمت آخر تبصره ماده (۷۶) به‌صورت زیر اصلاح شود:
تبصره -..... فوق‌العاده‌های مذکور در بندهای «۲»، «۳»، «۴»، «۵» و اضافه‌کار موضوع بند «۹» فوق‌العاده‌های مستمر تلقی می‌گردند.
بدیهی است این پیشنهادها و نیز هر پیشنهاد اصلاحی دیگری در این رابطه، به‌دلیل ایجاد بار مالی می‌تواند مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی تلقی گردد.